

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2010-09-21

Närvarande: F.d. justitierådet Bo Svensson, regeringsrådet Eskil Nord och justitierådet Ann-Christine Lindeblad.

Förbättrat skydd mot stalking

Enligt en lagrådsremiss den 9 september 2010 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i äktenskapsbalken,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1988:688) om besöksförbud,
5. lag om ändring i lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid,
6. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),
7. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
8. lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård,
9. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister,
10. lag om ändring i sambolagen (2003:376),
11. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnessakkunniga Catharina Sitte Durling och rättssakkunniga Magdalena Wikstrand Danelius.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen föreslås ändringar i reglerna om besöksförbud för att stärka förbudets brottsförebyggande funktion och förbättra det skydd som förbudet avser att ge. Bl.a. föreslås att elektronisk övervakning ska få användas för att kontrollera att ett särskilt utvidgat kontaktförbud efterlevs. Uttrycket besöksförbud ersätts med kontaktförbud.

I remissen föreslås också att ett särskilt brott, olaga förföljelse, införs i brottsbalken.

Lagrådet noterar att elektronisk övervakning idag används för verkställighet av fängelsestraff. I den fortsatta beredningen bör uppmärksammas att en person kan komma att samtidigt underkastas elektronisk övervakning enligt lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll och enligt lagen om kontaktförbud. Övervakningen enligt dessa lagar har olika syften vilket kan leda till svårigheter när båda lagarna ska tillämpas på en och samma person.

En annan fråga som bör uppmärksammas i den fortsatta beredningen är frågan om påföljd för den som vägrar ta på sig övervakningsutrustningen och särskilt då frågan om påföljd vid upprepad vägran.

Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

4 kap 4 b §

Lagrådet föreslår att ordet "annan" utgår.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:688) om besöksförbud

1 §

I paragrafens tredje stycke införs en föreskrift om att proportionalitetsprincipen ska tillämpas: Ett kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud uppväger det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla.

Proportionalitetsprincipen ska tillämpas samtidigt med principen om den minst ingripande åtgärden: Kan syftet med ett kontaktförbud tillgodoses genom någon mindre ingripande åtgärd, får förbud inte meddelas.

I den fortsatta beredningen bör exempel ges på sådana mindre ingripande åtgärder som kan vara lämpliga alternativ till ett kontaktförbud.

3 §

I paragrafen föreslås att ordet "påkallade" byts mot "nödvändiga". Enligt Lagrådet innebär det en inskränkning i de nuvarande möjligheterna att föreskriva begränsningar och undantag; jfr dock författningskommentaren.

6 a §

Lagrådet föreslår att orden "Har den som avses med förbudet" i konsekvensens namn byts mot "Har den mot vilken förbudet avses gälla".

7 a §

Lagrådet föreslår att orden "I fråga om" kvarstår oförändrade.

8 §

Lagrådet föreslår att orden "åklagaren på den ort där förbudet helt eller huvudsakligen avses bli tillämpat" byts mot "åklagaren på den ort där förbudet helt eller huvudsakligen ska gälla".

12 §

I paragrafen föreskrivs att ett "beslut varigenom åklagaren avgör ett ärende om kontaktförbud ska vara skriftligt och" innehålla vissa angivna uppgifter. Dessa uppgifter behöver emellertid inte anges om åklagaren beslutar att inte meddela kontaktförbud. Lagrådet föreslår därför att paragrafen inleds med orden "Ett beslut varigenom åklagaren ålägger någon kontaktförbud ska vara skriftligt och ange". Vidare föreslår Lagrådet att ordet "mot" införs sist i punkt 1.

12 a §

Lagrådet föreslår att punkt 4 ges följande lydelse:

4. vilken påföljd som kan ådömas den som inte medverkar enligt 3.

13 a §

Lagrådet föreslår att orden "på den ort där förbudet helt eller huvudsakligen avses bli tillämpat" byts mot "på den ort där förbudet helt eller huvudsakligen ska gälla".

14 §

Lagrådet föreslår att orden "i så fall" utgår.

16 §

Lagrådet föreslår att ordet "han" byts mot "han eller hon".

19 §

I det remitterade förslaget har paragrafen felaktigt fått ett nytt tredje stycke i båda lydelsena.

21 §

Av skäl som anförts under 12 § bör orden "Ett beslut varigenom rätten avgör ett ärende om kontaktförbud" bytas mot "Ett beslut varigenom rätten ålägger någon ett kontaktförbud".

23 §

Lagrådet föreslår att orden "i fråga" utgår, jfr 12 och 21 §§.

26 och 27 §§

I dessa nya paragrafer och i rubriken till dem används ordet "positionering". Enligt vanligt språkbruk bör detta ord betyda att man intar en position eller att man positionerar sig. Det är dock uppenbart att denna betydelse inte är den som avses. Snarare förefaller avsikten vara att den datahantering som förutsätts i paragraferna ska omfatta uppgifter om var den övervakade befinner sig.

Lagrådet anser att detta kommer till tydligare uttryck om i stället begreppet "uppgifter om den övervakades position" används.

Hur paragraferna närmare bestämt kommer att tillämpas är för närvarande svårbedömt, eftersom det vid föredragningen upplysts att tekniken och organisationen för den verksamhet paragraferna avser ännu inte är fullt utvecklade.

Som Lagrådet har förstått det är tanken att den övervakningsutrustning som den övervakade bär på sig ska avge ett larm när han eller hon träder in på eller vistas på förbjudet område eller hindrar pågående övervakning. Det sistnämnda kan inträffa om vederbörande stänger av utrustningen, t.ex. genom att ta ut batterierna. Systemet ska då innehålla uppgifter om var den övervakade befann sig när larmet gick. Dessa uppgifter ska kunna tas fram ur systemet endast när någon av de två situationerna inträffat (26 §), men uppgifterna får bevaras i högst två månader (27§).

Lagrådet anser emellertid att den föreslagna lagtexten närmast tyder på att systemet kontinuerligt ska registrera den övervakades position och löpande behålla den information som är högst två månader gammal. Om detta är avsikten med bestämmelsen blir frågan om integritetsskydd extra känslig och kräver ytterligare analys i det

fortsatta beredningsarbetet. Analysen bör redovisas i såväl allmänmotiveringen som författningskommentaren.

Innan det står klart vilken teknisk lösning och vilken organisation som avses har Lagrådet inte möjlighet att närmare ta ställning till de föreslagna bestämmelserna.

Lagrådet inskränker därför sitt yttrande i denna del till att föreslå att ordet positionering ersätts av ett tydligare begrepp enligt vad ovan anförts.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

17 §

Punkt 13 ska vara punkt 12 och punkt 14 ska vara punkt 13.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar övriga lagförslag utan erinran.